

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Teisest Corki deklaratsioonist konkreetsete meetmeteni“**(omalgatuslik arvamus)**

(2017/C 345/06)

Raportöör: **Sofia Björnsson**

Täiskogu otsus	26.1.2017
Õiguslik alus	kodukorra artikli 29 lõige 2 omalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	15.6.2017
Vastuvõtmine täiskogus	6.7.2017
Täiskogu istungjärk nr	526
Hääletuse tulemus	123/0/0
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks teise Corki deklaratsiooni („Cork 2.0“) ja septembris 2016 toimunud konverentsi, mis viis deklaratsiooni vastuvõtmiseni. Deklaratsiooniga avaldatakse jätkuvalt tugevat poolehoidu ELi tasandi maaelu arengu poliitikale.

1.2. Tuleb tõdeda, et ELi maapiirkonnad ei ole ühesugused ning et tingimused erinevad nii liikmesriikides kui ka nende vahel. Komitee leiab, et nende erinevuste pärast on olemasolevate ELi vahendite kasutamisel vaja keskendumist ja rakendada strateegilist lähenemist. See peab põhinema nii liikmesriikide ja nende piirkondade prioriteetidel kui ka – mis on kõige olulisem – maapiirkondade elanike algatustel. Kui poliitiliste otsuste ja strateegiate mõju hindamine maapiirkondadele oleks kohustuslik, aitaks see lisaks võtta arvesse ja pidada silmas maapiirkondade konkreetseid tingimusi.

1.3. Maaelu areng on horisontaalne küsimus, mis on suurel määral seotud kõikide poliitikavaldkondadega. Vaja on ühtsemat maaelu arengu ja regionaalarengu poliitikat ning selleks on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel (ESIF) vaja tugevat eelarvet. Komitee tõdeb, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide hulgast on kõige suuremaid investeeringuid maaelu arengusse tehtud Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD), ning rõhutab, et muude struktuuri- ja investeerimisfondide, nagu Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi, osakaalu peaks suurendama.

1.4. On palju ruumi poliitika lihtsustamiseks. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et ESIFE reguleerivate eeskirjade lihtsustamine on vajalik nii ELi tasandil kui ka riikliku ja piirkondliku poliitika rakendamisel. Praegune süsteem on nii keeruline, et mõned loobuvad abi taotlemisest.

1.5. Mitmel pool ELis, eelkõige maapiirkondades, ei ole veel stabiilseid lahendusi internetipõhise teabevahetuse vallas. Komitee suhtub sellesse väga kriitiliselt. Maapiirkondades on lairibaühendust, nt toimiva telefoniside jaoks, vaja nii turvalisuse kui ka elukvaliteedi tagamiseks. Juurdepääs lairibaühendusele võib olla määrav tegur, mille alusel eelkõige noored otsustavad, kas jääda kohapeale elama või lahkuda. Ettevõtjate jaoks on juurdepääs lairibateenustele hädavajalik.

1.6. Põllumajandussektoril oma tänu tugevale sidemele maaga äärmiselt tähtis roll maapiirkondades. Põllumajanduslik tootmine kuulub lahutamatuks maapiirkondade juurde, aidates rahuldada nii ühiskonna nõudluse jätkusuutliku toidu järele kui olles ka maaelu arengu edasiviiv jõud. Seetõttu peab komitee loomulikuks, et suurem osa EAFRD rahalistest vahenditest oleks ette nähtud põllumajanduslikule tegevusele. Head tingimused noorte põllumajandustootjate jaoks on pikaajalise kestliku põllumajandusliku tootmise eeltingimus.

1.7. Komitee soovib rõhutada, et kestliku arengu saavutamiseks on vaja soodsat innovatsioonikliimat.

1.8. Komitee arvates on 17 ÜRO kestliku arengu eesmärki ja alaeesmärki, nagu ka Pariisi kliimakokkulepe (COP 21), üldeesmärgid, mis puudutavad kõiki ELi poliitikavaldkondi, eelkõige maaelu arengu poliitikat. Maapiirkondade kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad aktiivselt aitama kaasa kõnealuste rahvusvaheliste kohustuste täitmisele.

2. Üldised märkused

Teine Corki deklaratsioon

2.1. 1996. aastal korraldas komisjon Iirimaal Corkis konverentsi. Konverentsi tulemus oli Corki deklaratsioon, millega pandi alus ühise põllumajanduspoliitika teisele sambale ning maaelu arengu programmidele. Sügisel 2016 korraldas komisjon uue konverentsi Corkis, kus võeti vastu teine Corki deklaratsioon (Cork 2.0).

2.2. Deklaratsioon põhineb laial konsensusel, mis saavutati põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi korraldatud konverentsil, kus osales ligikaudu 340 inimest enamikust ELi liikmesriikidest, kes esindasid kodanikuühiskonna organisatsioone ning riigi, piirkondliku ja ELi tasandi ametiasutusi, sh komitee esindajad. Lõpptulemusena tutvustati deklaratsiooni pealkirjaga „Parem elu maapiirkondades“, mille konverentsil osalejad arusaadavalt heaks kiitsid.

2.3. Deklaratsiooni lähtepunkt on maaelu arengu ja põllumajanduspoliitika ELis. Teataval määral võetakse siiski laiem lähenemisviis, viidates ÜRO kestliku arengu eesmärkidele (2030. aasta tegevuskava)⁽¹⁾ ja Pariisi kliimakokkuleppele (COP 21)⁽²⁾.

2.4. Esmalt kirjeldatakse deklaratsiooni koostamise põhjuseid ja seejärel kümnet poliitikasuunda:

- 1. punkt: heaolu edendamine maapiirkondades;
- 2. punkt: maapiirkondade väärtusahelate tugevdamine;
- 3. punkt: maapiirkondade elujõulisusse ja eluvõimesse investeerimine;
- 4. punkt: maakeskkonna säilitamine;
- 5. punkt: loodusvarade majandamine;
- 6. punkt: kliimameetmete toetamine;
- 7. punkt: teadmiste ja innovatsiooni edendamine;
- 8. punkt: maapiirkondade valitsemise tõhustamine;
- 9. punkt: poliitika elluviimise edendamine ja lihtsustamine;
- 10. punkt: tulemuslikkuse ja aruandekohustuse parandamine.

2.5. Deklaratsioonis võetakse laiaulatuslik lähenemine maaelu arengule ning tugevuseks on selle sisu ja ulatus, kuna hõlmatakse kõik ELi elujõuliste ja jätkusuutlike maapiirkondade jaoks vajalikud aspektid. Komitee leiab siiski, et deklaratsiooni ulatus on samuti selle nõrkuseks, kuna luuakse keeruline kooslus ilma võimaluseta keskenduda ELi tasandile. Komitee soovib maapiirkondadega seotud suuri probleeme arvesse võttes rõhutada, et saadaolevaid vahendeid on oluline kasutada sihipäraselt, et tagada konkreetsete tulemuste saavutamine. Prioriteetide seadmisel tuleb lähtuda iga liikmesriigi või piirkonna prioriteetidest ja eelkõige maapiirkondade elanike algatustest.

⁽¹⁾ Vt arvamust „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud“ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 15).

⁽²⁾ Vt arvamust „Pariisi kliimakonverentsi tulemused“ (ELT C 75, 10.3.2017, lk 103).

2.6. Teine Corki deklaratsioon sarnaneb suurel määral 1996. aasta deklaratsiooniga, kuid lisatud on kliima ja digiteerimisega seotud punktid.

2.7. Komitee peab ennast deklaratsiooni rakendamise loomulikuks partneriks ja palub komisjonil jätkata eduaruannete koostamist rakendamise käigus saavutatu kohta.

ELi vahendid maaelu arengu poliitika rahastamiseks

2.8. Kõikidel ELi riikidel on üleriigilisel või piirkondlikul tasandil toimiv maaelu arengu programm, mida rahastatakse osaliselt EAFRDst ja osaliselt riigi (avaliku ja erasektori) vahenditest. Programm sisaldab meetmeid, mille eesmärk on toetada kestliku arengu kolme mõõdet: keskkonnavalast, sotsiaalset ja majanduslikku. Iga liikmesriik või piirkond töötab välja meetmed ja komisjon kiidab need heaks.

2.9. EAFRD kuulub Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide hulka koos Euroopa Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tehniline rakendamine toimub ühissätete⁽³⁾ alusel. Lisaks on iga riik sõlminud ühised fonde käsitlevad partnerluslepingud, seades prioriteetid poliitika rakendamiseks. See on osa strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide rakendamisest. Seetõttu on fondid ja fondidevahelise koostöö strateegia omavahel tihedalt seotud.

2.10. EAFRD raames tegutsevad maaeluvõrgustikud, millest osad tegutsevad Euroopa tasandil (Euroopa maaelu arengu võrgustik) ja osad riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Võrgustikud pakuvad kohtumiste ja kogemuste vahetamise platvormi ning nende tegevus aitab parandada eeldusi maaelu arengu programmide edukaks rakendamiseks ja eesmärkide täitmiseks.

2.11. Regioonide Komitee on tellinud uuringu selle kohta, mil määral kasutatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide maaelu arengu jaoks⁽⁴⁾. Ootuspäraselt on EAFRD fond kõige enam kasutatud vahend ja seda kasutatakse just kõnealusel eesmärgil. Muude fondide osakaal on väike või väga väike. Kuna maaelu areng on horisontaalne küsimus ja see on oluline liidu ühtekuuluvuse jaoks, tuleb komitee arvates võtta meetmeid selle osakaalu suurendamiseks.

2.12. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid olid ja on peamised ELi tasandi vahendid, millega rakendatakse Corki deklaratsioonis kavandatud. ELi järgmine programmitöö periood algab 2021. aastal ja selleks sõnastatav poliitika määrab kindlaks, kui hästi teise Corki deklaratsiooni kavatsusi ellu viiakse. Lisaks märgib komitee, et deklaratsiooni elluviimiseks ja poliitiliste eesmärkide saavutamiseks on vaja tugevat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eelarvet.

3. Edaspidised meetmed

Maapiirkondadele avalduva mõju hindamine

3.1. Deklaratsiooni punktis 1 sätestatakse maapiirkondadele avalduva mõju hindamine, et tagada maapiirkondade potentsiaali kajastumine ELi poliitikameetmetes ja strateegiates. Maaelu arengu ja põllumajanduspoliitika peaksid tuginema maapiirkondade identiteedile ja dünaamilisusele mitut valdkonda hõlmavaid lähenemisviise kasutades ning arvesse tuleks võtta jätkusuutlikkuse, sotsiaalse kaasatuse ja kohaliku arengu väärtust.

3.2. Kõnealuse mõju kontrollimine võib tähendada, et objektiivselt ja süstemaatiliselt peetakse silmas ja võetakse arvesse maapiirkondade eritingimusi. See võib olla vahend, mis näitab, kuidas poliitikaga seotud otsused mõjutavad maapiirkondi ja kuidas vältida negatiivset mõju.

3.3. Maapiirkondadele avalduva mõju hindamise mehhanismi kasutatakse näiteks Soomes, Ühendkuningriigis ja Kanadas. Seda võidakse nõuda kohustuslikus korras või teha vabatahtlikult. Põhja-lirimaal kehtib 2016. aastast maapiirkondadele avalduva mõju hindamise nõue. Riikide süsteemid on sarnased.

3.4. Selleks, et kõnealune hindamine oleks tulemuslik, peab see olema kohustuslik. See peab tagama, et otsuselangetajad saavad tugineda kindlale alusele. Maapiirkondadele avalduva mõju hindamine on mõttetu, kui see päädib ainult uuringu ja järeldustega, aga mitte otsuste vastuvõtmisega.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013.

⁽⁴⁾ <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/Evolution-Budget-Dedicated-Rural-Development-Policy.pdf>

3.5. Tuleb samuti tunnustada, et ELis ja liikmesriigis ei ole ainult üks maapiirkond, vaid mitu erinevat maapiirkonda oma erinevate võimaluste ja tingimustega. Seda tuleb samuti kajastada maapiirkondadele avalduva mõju hindamisel ja nii ELi kui ka liikmesriikide tasandi poliitikas, et saavutada maapiirkondade arengus edukaid tulemusi. Ka maapiirkondade elanikel on oma osa paikkonna identiteedi loomisel, selle arendamisel ja selle üle arutamisel ning otsustamisel, millises ulatuses maapiirkonna eripära säilitada.

Programm LEADER ja kohalikul juhitud areng

3.6. Deklaratsiooni punktis 8 on kirjas, et tugineda tuleks nii programmi LEADER edule kui ka selle alt üles lähenemisviisile. Komitee on mitmetes dokumentides väljendanud oma seisukohta ELi ühtekuuluvuspoliitika, selle raames toimuva partnerluse ja LEADERi meetodi kohta, aga ka uue meetodi ehk kogukonna juhitud kohaliku arengu kohta.

3.7. Komitee toetab 2004. aastal komisjoni kolmanda ühtekuuluvusaruande raames esitatud analüüsi, mille kohaselt on eesmärk saavutada tasakaalustatum areng, vähendades olemasolevat ebavõrdsust, vältides territoriaalset tasakaalustamatust ning muutes selgemaks nii regionaal- kui ka sektorიაalse poliitika⁽⁵⁾.

3.8. Komitee märgib siiski, et seda ei ole saavutatud ning et selleks on vaja sidusamat maaelu arengu ja regionaalarengu poliitikat.

3.9. Komitee kiidab ühtlasi heaks ka partnerluse põhimõtte, mis on tõhus meetod Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide edendamiseks. Partnerluse põhimõtte tähendab, et lisaks traditsioonilistele majandus- ja sotsiaalvaldkonna sidusrühmadele osalevad ka kodanikuühiskonna organisatsioonid, keskkonnavaldkonna partnerid ning valitsusvälised organisatsioonid, samuti meeste ja naiste võrdõiguslikkust edendavad asutused.

3.10. LEADERi meetod on järeleproovitud ja tulemuslik arenguvahend, milles avalikkus ja kodanikuühiskond osalevad kohalikus partnerluses. Komitee märkis juba 2011. aastal, et meetodit peaks samuti olema võimalik rahastada kõikidest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest. See on olnud positiivne tegur, mis seob paremini linna- ja maapiirkondi⁽⁶⁾. Meetodit saab kasutada ka linnapiirkondades, kuid komitee soovib rõhutada, et seda ei tohiks teha maaelu arengu arvelt.

3.11. Programmitöö perioodil 2014–2020 on kogukonna juhitud kohalik areng saanud LEADERi meetodi raames uueks vahendiks, mida neli Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi ühiselt rahastavad. Kogukonna juhitud arengut viivad ellu kõige tõhusamalt need, kes kohapeal elavad, töötavad ja kohalikku olukorda hästi tunnevad.

3.12. Vähemalt 5 % EAFRD vahenditest on kavas rakendada kogukonna juhitud kohaliku arengu kaudu. Tingituna oma ülesehitusest tuleb nelja erinevat õigusraamistikku järgida iga üksiku fondi puhul, mistõttu piirduvad võimalused ratsionaalse ja lihtsa kasutamise ja enne järgmist programmitöö perioodi peaks komisjon esitama ettepanekud esiteks märkimisväärse lihtsustamise kohta, et kogukonna juhitud kohalik areng saaks vahendina saavutada täispotentsiaal nii linnas kui maal, ning teiseks meetodile fondist eraldatavate vahendite alammäära kohta.

Teenused ja töö

3.13. Sellised tegurid nagu teenused ja töö mõjutavad seda, mil määral inimesed tahavad maapiirkondadesse jääda või sinna kolida. Euroopas valitseva suundumuse kohaselt lahkuvad inimesed maapiirkondadest, luues sedasi allakäiguspiraali ja vähendades võimalusi saavutada liidu ja ÜRO kestliku arengu eesmärgid. Demograafiline areng võib edaspidi põhjustada probleeme ning nii noortele kui eakatele tuleb maapiirkondades tagada kvaliteetsed elutingimused.

⁽⁵⁾ Vt arvamust „Territoriaalne ühtekuuluvus“ (ELT C 228, 22.9.2009 lk 123).

⁽⁶⁾ „LEADERi programm kui kohaliku arengu vahend“ (ELT C 376, 22.12.2011, lk 15).

3.14. Juurdepääs sellistele avalikele ja äriteenustele nagu koolid, tervishoid, postiteenused, toidukauplused, ühistransport ja muud võib linna- ja maapiirkondade lõikes erineda. See võib olla otsustavaks kriteeriumiks, mille alusel inimesed valivad koha, kus nad tahavad ja saavad elada. Lastega peredele võib nt juurdepääs toimivale lastehoiule mõjutada seda, mil määral vanematel on võimalus töötada. ELi maapiirkondades on juurdepääs teenustele üldiselt kehvem kui linnapiirkondades. Ruumilise planeerimise protsessis tuleks seda arvesse võtta, tagamaks, et inimeste elukvaliteet maapiirkondades ei kannataks.

3.15. Mitmetes ELi riikides on tööpuudus maapiirkondades kõrgem kui linnades. Erinevused on suured, nagu nähtub Eurostati statistikast ⁽⁷⁾. Samal ajal võivad mõned ettevõtjad tunnistada, et maapiirkonnast on raske leida oskustööjõudu. Pakkumise ja nõudluse vahekord on mõlemas suunas kaldu. Valitseb suundumus, et õppimishimulised noored liiguvad sinna, kus on ülikoolid ja kõrgkoolid, ega naase enam hiljem.

3.16. Sisserändajate ja eelkõige nende perede integreerimine on maapiirkondade elanike probleemiks praegu, aga jääb selleks ka lähiaastatel. Tuleks julgustada vastastikku austavate suhete loomist ja säilitamist. Maapiirkonnad saaksid pakkuda häid elamistingimusi sisserännanud peredele. Suure – nt pagulaste ja migrantide – sisserände ja tööjõu rändega riikides võib olla keeruline leida töökohti, aga samas loob sisseränne ka töövõimalusi.

3.17. Deklaratsioon on töö- ja hariduse küsimusi käsitletud eelkõige punktides 3 ja 7. Teenuste küsimust on käsitletud kaudsemalt. Komitee leiab, et kogukonna algatustel on arengule nii otsene kui ka kaudne mõju, seda eriti töökohtade loomisel ettevõtetust toetavate investeeringute kaudu. Mis puutub teenuste kättesaadavusse, siis selle eest vastutab üha enam iga liikmesriik, isegi kui nt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid võivad arenguid kiirendada.

Põllumajandus ja maaelu areng

3.18. Põllu- ja metsamaad hõlmavad ligikaudu 85 % ELi maismaast ning riikide ja piirkondade vahel esineb suuri erinevusi. Maa harimine loob võimalused toidu, sööda, energia ja kiudude tootmiseks, kuid on ka selliste avalike hüvede nagu rikkaliku floora ja fauna säilitamise ja loomise allikaks. Maastik on tegur, mis eristab maapiirkonda linnapiirkonnast ning on ELi maaelu unikaalseks aspektiks; ka põllumajandussektoril on tänu oma tugevale sidemele maaga tähtis roll maapiirkondades. Deklaratsioonis on maakeskkonna säilitamise ja loodusvarade majandamise küsimusi käsitletud punktides 4 ja 5. Säästva kasutamise ja majandamise tingimused on olulised maastikule omase väärtuse, vee kvaliteedi ja bioloogilise mitmekesisuse seisukohalt.

3.19. Põllumajanduslikku tootmist käsitletakse deklaratsioonis, kuid peamiselt kaudselt, millest võib välja lugeda, et põllumajanduslikku tootmist (toiduainete vormis) peetakse teataval määral iseenesest mõistetavaks. Nagu eespool viidati, käsitletakse keskkonna ja loodusvarade säilitamist ja majandamist põhjalikumalt. Komitee soovib rõhutada, et põllumajanduslik tootmine kuulub lahutamatu maapiirkondade juurde ühest küljest ühiskonna nõudluse rahuldamisel jätkusuutliku toidu järele ning teisest küljest maaelu arengu edasiviiva jõuna. Põllumajanduses ja metsanduses tegevad inimesed moodustavad märkimisväärse osa maapiirkonna elanikest, nad loovad töökohti ja panevad aluse nõudlusele teenuste järele. Selles kontekstis on oluline, et uutel põllumajandusettevõtjatel, eelkõige noortel, on võimalus võtta ettevõtteid üle ja laiendada oma tegevust. Noorte põllumajandusettevõtjate arv on väike ja vaja on meetmeid põlvkondade vahetumise hõlbustamiseks.

3.20. Säästva põllumajandusliku tootmise jaoks on vaja kokku viia kestliku arengu kolm mõõdet – majandus, sotsiaalvaldkond ja keskkond. Majandusmõõde võib mõnikord osutada juhtimise seisukohalt otsustavaks. Näiteks kui liigirikkaid aasa- ja rohumaid jääb järjest vähemaks loomade karjatamise vähese kulutõhususe tõttu, siis mõjutab see omakorda negatiivselt bioloogilist mitmekesisust. See on näide sellest, kuidas majanduslik elujõud ettevõtja tasandil mõjutab ka ümbritsevat keskkonda, ning kui oluline on, et põllumajandusettevõtjad saavad hüvitist keskkonnateenuste osutamise eest.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics_at_regional_level

3.21. Komitee usub, et põllumajandussektor on maaelu arengu valdkond, mille eest EAFRD vastutab ja peaks kandma peamiselt vastutust. EAFRD vahenditest suurem osa on mõeldud põllumajandusele – ja see peaks ka nii jääma – nt keskkonnanärvitiste, koolitustoetuste, looduslike takistustega seotud toetuste ja investeeringutoetuste vormis. Muudel EAFRD valdkondadel, nt energia, lairibaühendus ja innovatsioonitoetus, on maapiirkondadele üldisem positiivne mõju. Samas on põllumajandus ettevõtluvorm nagu iga teinegi ja seda sihtrühma ei tohiks muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetusest ilma jätta.

3.22. Praegusi põllumajandus- ja metsandusettevõtjaid võib käsitleda nii maaga seotud tootjatena kui ka maa haldajatena sarnaselt varasematele põllumajandusettevõtjatele. Paljude inimeste jaoks on kultuurmaastik parema elukvaliteedi oluline aspekt ja selle tähtsust vaba aja, vabaõhutegevuste ja turismi valdkonnas ei tohiks alahinnata. Maapiirkonnale ja maavaradele loomumane väärtus võib luua ettevõtluvõimalusi ja elatumisvõimalusi mitmel eri viisil.

3.23. Paremini tasakaalustatud territoriaalne areng peaks hõlmama ka üleminekut jätkusuutlikele toidusüsteemidele⁽⁸⁾. Integreeritud lähenemisviisi järgimine toidusüsteemide puhul on määrava tähtsusega, et tulla toime majanduslike, keskkonnanärvitiste ja sotsiaalsete ülesannetega, mis on seotud toiduainete tootmise ja tarbimisega, ning et tagada algatuste asjakohane haldamine mitmel tasandil ja mitmes sektoris. Selliste algatuste hulka kuulub näiteks lühikeste tarneahelate edendamine, mille eesmärk on parandada maaelu arengut, edendades tarbijate juurdepääsu tervislikule ja värskel toidule⁽⁹⁾. See tooks samuti kasu kohalikule majandusele ja põllumajandustootmisele.

Innovatsioon

3.24. Innovatsiooni tähtsust ei ole võimalik maaelu arengus ülehinnata, kuna see aitab uusi ideid luua ja teoks teha. Innovatiivsed lahendused loovad tingimused kestliku ühiskonna jaoks, nt maapiirkondade panus üleminekul rohkem ringlussevõtu- ja bioressursipõhisele majandusele ja kliimasõbralikumatele lahendusele ning võimalus toota vähema sisendiga rohkem. Teadmiste edastamine ja kättesaadavus on võtmetegur uuenduslike ideede ellurakendamisel.

3.25. Uued tehnoloogiad ja innovatiivsed tootmisviisid pakuvad suurepäraseid tingimusi veelgi säästlikuma põllumajandustootmise jaoks, mille tulemuseks on loomade suurem heaolu ja väiksema väetiste või pestitsiidide kogusega suurema saagi saamine. Uute tehnoloogiate rakendamine ja innovatsiooni elluviimine nõuab paljudel juhtudel märkimisväärseid investeeringuid, mis võib olla põllumajandusettevõtjate jaoks riskantne. Tihti ei ole ettevõtjal aga ükski võimalik sellist riski võtta. Et edendada tehnoloogiaid ja meetodeid, mille järele on ühiskonnas olemas nõudlus, peab olema võimalik saada investeerimistuge, nt maaelu arengu programmist. Põllumajanduse tehnoloogilise arengu ja olemasolevate töökohtade vahel võib olla sisemine konflikt, kuna suuremal määral mehhaniseeritud ja struktuurne areng viib töökohtade vähenemiseni, ent samas võib areng ka viia majanduslikult stabiilsemate töökohtadeni.

3.26. Innovatsioonistrateegiad ja nende rakendamine peavad põhinema vajadustel ja mitte saadaoleval rahastusel. Deklaratsiooni punktis 7 on rõhutatud vajadust põhjalikumate teadmiste ning tehnilise ja sotsiaalse innovatsiooni järele ning rõhutatakse ka suurenenud vajadust sidusrühmadevahelise koostöö järele teabe kasutamisel ja jagamisel. Siin on abi sellistest liidu algatustest nagu Euroopa innovatsioonipartnerlus, nt põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkuse Euroopa innovatsioonipartnerlus (EIP-agri) aitab tänu alt üles suunatud lähenemisviisile luua erineva tasandi osaliste vahel võrgustikke, suhtlust ja vahetusi, milles eritähelpanu all on praktiline ettevõtlu. Selleks et veelgi rohkem edendada innovatsiooni maapiirkondades võiks toetada „uudustegevuse vahendajaid“.

Digiteerimine

3.27. Tänapäev ühiskonnas on juurdepääs ülikiiirele lairibaühendusele taristu puhul asendamatu ja see on eelduseks hästitoimivale ühiskonnale nii linna- kui ka maapiirkonnas ning mõjutab seega nii tööjõu kui ka töökohtade kättesaadavust. Suundumus on üha enam võrgus toimuva tegevuse poole. Euroopas ei ole paljudes kohtades, eelkõige maapiirkondades, ikka veel stabiilset ühendust. Komitee rõhutab, et see ei ole õige. Maapiirkondades on lairibaühendust vaja inimeste turvalisuse jaoks, nt toimiv telefonise, ja elukvaliteedi jaoks, nt toimivad teleülekanded. Juurdepääs lairibaühendusele võib

⁽⁸⁾ Vt arvamust „Jätkusuutlikumad toidusüsteemid“ (ELT C 303, 19.8.2016, lk 64).

⁽⁹⁾ Küsimust käsitletakse ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omaalgatuslikus arvamuses teemal „Kodanikuühiskonna panus tervikliku ELi toidupoliitika väljatöötamisse“, mis on kavas vastu võtta 2017. aasta detsembris.

olla tegur, mis mõjutab seda, mil määral noored otsustavad jääda elama kohapeale või lahkuda. Ettevõtjate jaoks on lairibaühendus hädavajalik, sest enamikul juhtudel ei saa ettevõtluses tegutseda ilma toimiva lairibaühendusega. Näitena võib tuua aina vähem sularaha kasutava ühiskonna makselahendused, raamatupidamise, e-kaubanduse või suhtlemise klientidega. Põllumajandus on näide valdkonnast, kus IKT muutub uutes tehnoloogilistes lahendustes üha olulisemaks.

3.28. Deklaratsioonis on käsitletud ka digiteerimise vajadust ja võimalusi. Kui turu nõudlus ei ole piisav lairibaühenduse väljaarendamiseks, mis on tihti maapiirkondade probleemiks, tuleb komitee arvates leida võimalusi toetamiseks. Komitee leiab, et Euroopa Regionaalarengu Fond peaks peamiselt pakkuma toetust taristu jaoks ning EAFRDst tuleks maksta keerukamaid ja sihttoetusi. Lisaks sellele võivad Euroopa Investeeringuspank ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond anda toetust näiteks innovaatiliste rahastamisvahendite kaudu.

Maapiirkondade tähtsus ringmajanduses ja kliimamuutustega seonduvalt

3.29. Maapiirkondade tähtsus ringmajanduses ja ringlussevõtmisele suunatud majanduses on oluline. Deklaratsioonis käsitletakse ringmajandust punktis 6 (kliimameetmete soodustamine), kuid ringmajandusel on positiivseid aspekte, mis on toodud välja ka ringmajanduse paketti käsitlevas komitee arvamuses⁽¹⁰⁾. Säästev ringlussevõtmine linna ja maa vahel on oluline mitte ainult maavarade, vaid ka põllumajanduse tugevdamise ja toorainete impordi vähendamise mõistes. Maapiirkondadel on seetõttu suur potentsiaal aidata ringmajanduse arengule kaasa tänu ühelt poolt suutlikkusele kasutada jäätmeid ressursidena, nt väetised ja mullaparandusained, ja teiselt poolt taastuvenergia tootmisele ja biomaterjalidele.

3.30. Kliimat mõjutava heite vähendamiseks on vaja vähendada fossiilkütuste kasutamist ja kasutada taastuvenergiat. Ka siin saavad maapiirkonnad mitmel viisil kaasa aidata, eelkõige päikese-, tuule-, vee- ja ka bioenergia tootmise kaudu. Taastuvenergia tootmisel võib olla märkimisväärne mõju nii elu- kui ka looduskeskkonnale ja arvesse tuleb võtta kõiki kestliku arengu aspekte.

3.31. Kliimamuutustega seoses tuleb nii vähendada nende mõju kui ka nendega kohaneda. Maapiirkondadel on tänu suurtele põllumaadele ja metsadele suur potentsiaal siduda süsinikku ja seetõttu aidata vähendada kliimat mõjutavat heidet, samal ajal suurendab tootmine ise seda laadi heidet. Tootmises tuleks heite vähendamiseks kasutada parimat võimalikku tehnoloogiat. Vajalikud on oskused igal tasandil – alates tootmisest kuni otsuste langetamiseni – ühes investeeringuvõimalustega.

3.32. Kokkuvõtteks on maapiirkondadel suur potentsiaal toetada ühiskonda säästvamaks muutmisel ja seeläbi ka ÜRO (2030. aasta tegevuskava) ja Pariisi kliimakokkuleppe (COP 21) eesmärkide saavutamist, mis on selgelt toodud välja teises Corki deklaratsioonis. Ees on palju probleeme ja need vajavad lahendamiseks mitmesuguseid investeeringuid.

Lihtsustamine

3.33. ELi toetusi käsitlevate arutelude käigus rõhutati tihti, et tegu on keerulise poliitikaga nii saajate kui ka ametiasutuste jaoks. Poliitika keerulisust on käsitletud deklaratsiooni punktis 9. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et lihtsustamine on vajalik nii ELi tasandil kui ka riikliku ja piirkondliku poliitika rakendamisel. Praegune süsteem on nii keeruline, et mõned loobuvad abi taotlemisest, seades seega ohtu poliitika rakendamise ja eesmärkide saavutamise. Teatavate taotluste korrakohaseks täitmiseks on põhimõtteliselt vaja konsultandi abi. Õiguskindlus igapäevase jaoks peab olema kesksel kohal.

3.34. Praegusel perioodil (2014–2020) ühendati halduseeskirjad Euroopa struktuuri- ja investeeringufondide puhul kokku ühissätete määruseks⁽¹¹⁾. See on põhimõtteliselt hea, kuna ulatuslikum koordineerimine võib aidata parandada tõhusust, eelkõige ametiasutustes, samas kui üksikisikute saadav kasu on tõenäoliselt väike, peamiselt seetõttu, et kasusaajad enamasti ei taotle toetusi mitmetest fondidest. Kasud võivad olla suuremad kogukonna juhitud kohaliku arengu puhul riikides, kus sellist liiki arengut toetatakse mitmetest fondidest. Ühissätete määruse mõju on küsimus, mida tuleks lähemalt uurida.

⁽¹⁰⁾ „Ringmajanduse pakett“ (ELT C 264, 20.7.2016, lk 98).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-regulation-common-provision-regulation-cpr>

3.35. Praegust maaelu arengu poliitikat rakendatakse EAFRD maaelu arengu programmide prioriteetide ja põhivaldkondade kaudu. Seeläbi tekkinud süsteemis on programmi eelarve väga killustatud, kuna meetmed, põhivaldkondadel ja prioriteetidel on oma eelarveread. Ülevaade programmidest on kehv ja nende ülesehitus on tekitanud suure halduskoormuse ametiasutuste jaoks, mis omakorda võtab ressursse ära programmi rakendamisel ja mõjutab seega programmide eesmärkide täitmist.

3.36. Deklaratsiooni punktis 10 käsitletakse tulemuslikkuse ja aruandekohustuse parandamist. See on ka komisjoni eelarvemenetluse juhtmõtteks, mille all käivitati 2015. aastal algatus „EU Budget Focused on Result“. Kodanikel ja maksumaksjatel peab olema võimalus saada teavet poliitika tulemuslikkuse ning poliitikaeesmärkide saavutamise määra kohta.

Brüssel, 6. juuli 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS
